

جامعة الكوفة
حوزه علمیه نواح عراق - قسم

کلیات، عناوین و سرفصل های

سطح ۳

رشته مدرسی ادبیات عربی

آشنایی با رشته مدرسی ادبیات عربی

ماده ۱. عنوان

عنوان رشته، سطح ۳ مدرسی ادبیات عربی است.

ماده ۲. تعریف

سطح ۳ مدرسی ادبیات عربی یکی از رشته های حوزوی است که در آن طلاب ضمن فراگیری علوم ادبی و تقویت بنیه علمی، به کسب مهارتها و روش های تدریس می پردازند و توانایی تدریس و تحقیق در موضوعات مرتبط با رشته فوق را پیدا می کنند.

ماده ۳. اهداف

۱. آشنایی با مبانی علمی تدریس و مهارت های آن
۲. آشنایی با منابع، متون، تاریخ و ادوار ادبیات عربی
۳. آشنایی با آراء، روش ها و مکاتب مهم در ادبیات عربی
۴. ایجاد توان تحقیق در حد تتبع، تحلیل، بررسی و نقد در زمینه ادبیات عربی
۵. تربیت طلاب مستعد به منظور ورود به مقاطع بالاتر

ماده ۴. سیاستها

۱. اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلباء؛

۲. اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی و مهارتی؛
۳. اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی؛
۴. اهتمام به تقویت مبانی نظام اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
۵. اهتمام به آموزش موضوعات اصلی رشته ادبیات عربی؛
۶. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد با اهتمام به سنت‌های حوزوی؛
۷. تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و توجه به نیازهای روز و هماهنگی برنامه‌های مدرسی با برنامه‌های جاری آموزشی؛
۸. اهتمام به درک و به کارگیری متون و منابع مهم، اصلی، جامع، موجز و کاربردی عرب؛
۹. تأکید بر توسعه آموزش پژوهش محور؛
۱۰. توجه به ویژگی‌های بانوان و نقش محوری آنان در تحکیم خانواده، در تنظیم برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و تربیتی؛
۱۱. تأکید بر شناسایی طلاب مستعد؛
۱۲. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی.

ماده ۵. ضرورت

۱. عربی بودن متون و منابع اسلامی و توقف فهم آن‌ها بر شناخت ادبیات عربی؛
۲. تأکید آموزه‌های دینی بر استفاده از اساتید متخصص، متخلق و توانمند؛
۳. رسالت حوزه‌های علمیه در تربیت و تأمین اساتید توانمند و متخلق؛
۴. نیاز طلاب و مدارس علمیه کشور به اساتید متخصص، متخلق و آشنا با مبانی علمی و مهارت‌های تدریس.

ماده ۶. نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته نیم‌سال، واحدی است. طول دوره بدون احتساب پایان‌نامه حداقل شش و حداکثر ده نیم‌سال است.

ماده ۷. شرایط پذیرش

۱. احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛

۲. دارا بودن مدرک علمی سطح دو؛

۳. قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.

ماده ۸. عناوین و مشخصات کلی دروس

ردیف	عنوان	تعداد واحد
۱	دروس عمومی	۳۰
۲	دروس تخصصی	۶۲
جمع کل		۹۲

ماده ۹. عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

۱. دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	واحد	اهداف
۱	فقه ۱ و ۲ و ۳ و ۴	۱۲	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه و آشنایی با روش‌های استدلال فقهی
۲	اصول فقه ۱ و ۲ و ۳ و ۴	۸	شناخت مباحث مهم اصولی
۳	تفسیر قرآن ۱ و ۲	۴	تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم به روش ترتیبی
۴	عقائد خاص شیعه ۱ و ۲	۴	تبیین استدلالی عقاید خاص شیعه، مثل انتظار، تقیه، بداء، رجعت، شفاعت، توسل و ...

۵	روش تحقیق	۲	آشنایی با روش‌های پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع در ادبیات عرب
جمع واحدها		۳۰	

۲. دروس تخصصی

ردیف	نام واحد درسی	واحد	هدف
۱	صرف تکمیلی ۱ و ۲	۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی بخش اسم و فعل
۲	نحو تکمیلی ۱ و ۲	۸	شناخت تکمیلی و تسلط بر معانی و نقش مفردات در علم نحو
۳	نحو تکمیلی ۳	۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی در علم نحو
۴	تجزیه و ترکیب ۱ و ۲	۴	توانمند سازی طلاب بر تطبیق و اجرای قواعد ادبی (صرفی و نحوی) در آیات و روایات
۵	بلاغت تکمیلی ۱ و ۲	۸	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی علم معانی، بیان و بدیع
۶	اصول و فنون ترجمه	۲	آشنایی با اصول، قواعد و روش‌های ترجمه متون عربی به فارسی، همراه با کار عملی
۷	تاریخ ادبیات عرب ۱ و ۲	۴	آشنایی با سیر تاریخی ادبیات عرب و مکاتب و منابع آن
۸	متون ادبی جدید	۲	آشنایی با ساختارها و لغات متون ادبی جدید به زبان عربی، به منظور کسب توان بهره‌گیری از آنها
۹	متون درسی ۱ و ۲	۴	بررسی و حل فرازهای پیچیده متون درسی صرف و نحو، در حوزه‌های علمیه
۱۰	منبع‌شناسی (عملی)	۱	شناخت منابع و نرم افزارهای ادبیات عربی و مهارت استفاده از آنها
۱۱	تحلیل ادبی نهج البلاغه و صحیفه سجاده	۲	تطبیق نکات ادبی بر نهج البلاغه و صحیفه سجاده با تأکید بر فصاحت و بلاغت
۱۲	کارورزی تحقیق (عملی)	۱	ایجاد مهارت ارائه تحقیق علمی با رعایت ساختار پایان‌نامه‌نویسی
۱۳	اعراب القرآن	۱	تحلیل و بررسی ساختار ی و اعرابی آیات پیچیده و دشوار
۱۴	اعجاز ادبی قرآن کریم	۲	شناخت ابعاد مختلف اعجاز ادبی آیات قرآن کریم و پاسخ‌گویی به مهم‌ترین شبهات ادبی
۱۵	نقد ادبی	۲	شناخت اصول، روش و مراحل نقد ادبی
۱۶	فنون و روش تدریس	۲	شناخت روش‌ها و فنون تدریس و توانایی طراحی و اجرای درس، متناسب با گرایش ادبیات عربی
۱۷	اخلاق مدرسی	۲	شناخت آموزه‌های قرآنی و روایی در زمینه آداب و رفتار مشترک و مختص معلم و متعلم

ردیف	نام واحد درسی	واحد	هدف
۱۸	سنجش و ارزشیابی	۱	آشنایی با اصول، روش و مراحل سنجش و ارزشیابی فراگیران
۱۹	تکنولوژی آموزشی	۲	آشنایی با تجهیزات آموزشی نوین و کار آمد در فرآیند یادگیری مؤثر و پایدار
۲۰	مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی	۲	آشنایی با مبانی، مراحل و روش‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی در حوزه‌های علمیه با تأکید بر دیدگاه اسلامی
۲۱	پایان نامه	۴	ارائه پژوهشی جامع(کاربردی، کتابخانه‌ای) با تأکید بر مهارت‌ها، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در موضوعات مرتبط با رشته
	جمع واحدها	۶۲	

سرفصل های دروس عمومی

فقه استدلالی (۱)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روش های استدلال فقهی

سرفصل

- کتاب نکاح

- طلاق تا اول بحث اقسام طلاق

حذفیات: همه مستندات بخش «حقیقه الطلاق» و بخش «شرائط صحه الطلاق»

متن درسی: دروس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی / محمد باقر ایروانی

منابع:

۱. مسالك الأفهام، مرحوم شهید ثانی.
۲. الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، مرحوم شهید ثانی.
۳. شرایع الاسلام، مرحوم محقق حلی.
۴. فقه الامام الصادق علیه السلام، مرحوم محمد جواد مغنیه.

فقه استدلالی (۲)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روش های استدلال فقهی

سرفصل

- کتاب طلاق از اقسام طلاق تا آخر کتاب طلاق

- کتاب حدود

متن درسی: دروس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی / محمد باقر ایروانی

منابع:

۱. مسالك الأفهام، مرحوم شهید ثانی.
۲. الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، مرحوم شهید ثانی.
۳. شرایع الاسلام، مرحوم محقق حلی.
۴. فقه الامام الصادق علیه السلام، مرحوم محمد جواد مغنیه.

فقه استدلالی (۳)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روش های استدلال فقهی

سرفصل

- کتاب جهاد

- کتاب ضمان

- کتاب صلح

- کتاب قرض

- کتاب ودیعه

- کتاب عاریه

- کتاب ارث

حذفیات کتاب جهاد: کل مستندات بخش «وجوب الجهاد» غیر از مستند ۵ و همه مستندات بخش «احکام جهاد» و «احکام اراضی».

حذفیات کتاب ضمان: مستندات بخش «من احکام الضمان».

حذفیات کتاب صلح: مستندات بخش «من احکام الصلح» غیر از مستند ۴ و ۶.

حذفیات کتاب ودیعه و عاریه: کل مستندات

حذفیات کتاب ارث: همه مستندات بخش «الحجب»

متن درسی: دروس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی / محمد باقر ایروانی

منابع:

۱. مسالك الأفهام، مرحوم شهید ثانی.

۲. الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، مرحوم شهید ثانی.

۳. شرایع الاسلام، مرحوم محقق حلی.

۴. فقه الامام الصادق عليه السلام، مرحوم محمد جواد مغنیه.

فقه استدلالی (۴)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روش های استدلال فقهی

سرفصل :

- کتاب یمین و نذر

- کتاب عهد

- کتاب وصیت

- کتاب وقف

- کتاب لقطه

- کتاب اطعمه و اشربه

- کتاب دیات

حذفیات

- کتاب یمین: همه مستندات بخش «من احکام الیمین»

- کتاب وصیة:

۱. همه مستندات بخش «الوصیة بقسمیها»

٢. مستند ١ و ٢ و ٣ و ٤ از بخش «الوصية ايقاع»

٣. مستند ١ و ٣ و ٥ و ٦ و ٩ و ١٠ و ١١ و ١٢ و ١٣ و ١٤ از بخش «من احكام الوصي»

٤. مستند ١ و ٢ و ٣ و ٤ و ٥ و ٧ و ٨ و ٩ و ١٠ از بخش «من احكام الوصية»

- كتاب وقف: مستند ٥ و ٦ و ٧ و ١٠ و ١١ از بخش «من شرائط الوقف» و همه مستندات بخش «من احكام الصدقة بالمعنى الاخص»

- كتاب لقطه: همه مستندات بخش «من احكام الضالة»

- كتاب اطعمه: همه مستندات بخش «ما يحرم من الحيوان المذبوح»

- كتاب ديات: همه مستندات بخش «من احكام القتل والديات»

متن درسى: دروس تمهيدية فى الفقه الاستدلالي / محمد باقر ايروانى.

منابع:

١. مسالك الأفهام، مرحوم شهيد ثانى.

٢. الروضة البهية فى شرح اللمعة الدمشقية، مرحوم شهيد ثانى.

٣. شرايع الاسلام، مرحوم محقق حلى.

٤. فقه الامام الصادق عليه السلام، مرحوم محمد جواد مغنيه.

اصول فقه (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث مهم اصولی.

سرفصل:

- المدخل

- المقدمة

- المقصد الأول: مباحث الألفاظ

- الباب الأول: المشتق

- الباب الثاني: الأوامر

- الخاتمة: فى تقسيمات الواجب

- الباب الثالث: النواهى

- الباب الرابع: المفاهيم

حذفیات:

أ. مقدمه: مبحث ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۲ و بحث «العلامة الثالثة: الاطراد» از مبحث ۱۱

و بحث «تنبيهان» از مبحث «استعمال اللفظ فى أكثر من معنى» و بحث «وهم و دفع» و «تنبيهان» از مبحث «الصحيح والاعم»

- أ. بحث مشتق: «جريان النزاع في اسم الزمان»
ب. بحث مفهوم شرط: «الاصل العملى فى المسألتين»
ج. بحث مفهوم غاية: «الجهة الاولى فى دخول الغاية فى المنطوق»
د. بحث دلالت اقتضاء: مثال اول

متن درسى: أصول الفقه للمجتهد المجدد الشيخ محمد رضا المظفر

منابع:

١. كفاية الاصول، مرحوم آخوند خراسانى.
٢. فرائد الاصول (رسائل)، مرحوم شيخ انصارى.
٣. تمهيد القواعد، مرحوم شهيد ثانى.

اصول فقه (٢)

تعداد واحد: ٢

نوع واحد: نظرى

پيش نياز: اصول فقه ١

هدف: شناخت مباحث مهم اصولى

سرفصل:

- الباب الخامس: العام و الخاص

- الباب السادس: المطلق و المقيد

- الباب السابع: المجمل و المبين

الجزء الثانى

- المقصد الثانى: الملازمات العقلية

- الباب الأول: المستقلات العقلية

حذفيات:

- أ) بحث العام و الخاص : فى جواز التمسك بالعام فى الشبهه المصادقيه إذا كان المخصص لبياً
- ب) بحث العام و الخاص :الدوران بين التخصيص و النسخ
- ت) بحث المطلق و المقيد :از « اعتبارات الماهية » تا اول « المسألة الخامسة: مقدمات الحكمة»
- ث) بحث الملازمات العقلية : قسمت «تمهيد» به طور خلاصه از خارج گفته شود.
- ج) بحث الملازمات العقلية : لماذا سميت هذه المباحث بالملازمات العقلية
- ح) بحث المستقلات العقلية : واقعية الحسن و القبح فى معانيه و رأى الأشاعرة
- د) بحث المستقلات العقلية :العقل العملى و النظرى
- بحث المستقلات العقلية : توضيح و تعقيب

متن درسى: أصول الفقه للمجتهد المجدد الشيخ محمد رضا المظفر

منابع:

١. كفاية الاصول، مرحوم آخوند خراسانى.
٢. فرائد الاصول (رسائل)، مرحوم شيخ انصارى.
٣. تمهيد القواعد، مرحوم شهيد ثانى.

اصول فقه (٣)

تعداد واحد: ٢

نوع واحد: نظرى

پيش نیاز: اصول فقه ٢

هدف: شناخت مباحث مهم اصولى.

سرفصل:

الجزء الثالث:

- المقصد الثالث: مباحث الحجّة

- المقدمة

- الباب الأول: الكتاب العزيز

- الباب الثاني: السنة

- الباب الثالث: الإجماع

- الباب الرابع: الدليل العقلي

- الباب الخامس: حجية الظواهر

حذفيات:

أ. مقدمه : شماره ١٠ تا ١٥

ب. بحث أدلة حجية الخبر الواحد من الكتاب العزيز : الآية الثالثة (آية حرمة الكتمان)

ج. بحث حجية خبر الواحد من الأجماع : از پاراگراف « فلذلك وقع الباحثون في حيرة عظيمة » تا اول « على كلّ حال، سواء استطعنا تأويل كلام السيّد »

د. باب رابع دليل العقل : از پاراگراف « وعدنا هناك ببيان وجه حجية الدليل العقلي » تا « كيفما كان، فالذي يصلح أن يكون مراداً من الدليل العقلي »

منابع:

١. كفاية الاصول، مرحوم آخوند خراساني.
٢. فرائد الاصول (رسائل)، مرحوم شيخ انصاري.
٣. تمهيد القواعد، مرحوم شهيد ثاني.

اصول فقه (٤)

تعداد واحد: ٢

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: اصول فقه ٣

هدف: شناخت مباحث مهم اصولی.

سرفصل:

الباب الثامن: القیاس

الباب التاسع: التعادل و التراجیح

متن درسی: أصول الفقه للمجتهد المجدد الشيخ محمد رضا المظفر (الجزء الثالث)

منابع:

١. كفاية الاصول، مرحوم آخوند خراسانی.
٢. فرائد الاصول (رسائل)، مرحوم شیخ انصاری.
٣. تمهید القواعد، مرحوم شهید ثانی.

عقاید خاصه شیعه (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تبیین استدلالی عقاید خاص شیعه

سرفصل:

بخش اول: شیعه شناسی

- پیدایش شیعه

- منابع معرفتی شیعه در اصول و فروع دین

بخش دوم: عقاید خاص شیعه

- توحید و شرک

- توحید عبادی

- حیات برزخی

- توسل

- تبرک به آثار اولیای الهی

- شفاعت

- سوگند به غیر خدا - نذر برای غیر خدا

- سنت و بدعت

- زیارت قبور

- بناء بر قبور - دعا در نزد قبور

- ایمان و کفر

متن درسی: همانند سایر گروهها

منابع:

۱. آئین و هایت، جعفر سبحانی تبریزی.
۲. الشیعه فی موكب التاريخ: دراسة موضوعية فی منشاء الشیعة فی ضوء الكتاب و السنه و التاريخ، جعفر سبحانی.
۳. اضواء علی عقائد الشیعة الامامية و تاریخهم، جعفر سبحانی تبریزی.

۴. الفوائد البهية في شرح عقائد الامامية، محمد جميل حمود.
۵. نفحات الازهار في خلاصة عبقات الانوار للعلم الحجة، سيد حامد حسين كهنوي، علي حسيني ميلاني.
۶. المراجعات: رسائل متبادلة بين العلمين سليم البشري و شرف الدين عاملي.
۷. النص والاجتهاد، عبدالحسين شرف الدين - اجتهاد در مقابل نص، ترجمه علي دواني.

عقائد خاصه شيعه (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظري

پيش نياز: ندارد.

هدف: تبیین استدلالی عقائد خاص شیعه

سرفصل:

- ضرورت امام شناسی و تعریف امامت

- ضرورت امامت

- اهداف (فلسفه امامت)

- صفات امام (أفضلیت، علم، عصمت)

- راه تعیین و شناخت امام

- اهل بیت (ع)

- حضرت زهرا (س)

- امام مهدی (عج)

- رجعت

- عدالت صحابه

- حکم مخالفین

- غلو

متن درسی: همانند سایر گروهها

منابع:

۱. آئین وهابیت، جعفر سبحانی تبریزی.
۲. الشیعه فی موبک التاریخ: دراسة موضوعیة فی منشاء الشیعة فی ضوء الکتاب و السنه و التاریخ، جعفر سبحانی.
۳. اضواء علی عقائد الشیعة الامامیة و تاریخهم، جعفر سبحانی تبریزی.
۴. الفوائد البهیة فی شرح عقائد الامامیة، محمد جمیل حمود.
۵. نفحات الازهار فی خلاصة عبقات الانوار للعلم الحجة، سید حامد حسین کهنوی، علی حسینی میلانی.
۶. المراجعات: رسائل متبادلة بین العلمین سلیم البشری و شرف الدین عاملی.
۷. النص والاجتهاد، عبدالحسین شرف الدین - اجتهاد در مقابل نص، ترجمه علی دوانی.

تفسیر قرآن (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم

سرفصل‌ها:

- سوره حمد

- سوره قدر

- سوره عصر

- سوره کوثر

- سوره توحید

متن درسی: تفسیر مجمع البیان

منابع:

۱. مجمع البیان، مرحوم طبرسی.
۲. تفسیر تبیان، مرحوم شیخ طوسی.
۳. جوامع الجامع، مرحوم طبرسی.
۴. المیزان، مرحوم علامه طباطبائی.
۵. تفسیر نمونه ناصر مکارم شیرازی و همکاران.
۶. تفسیر نورالثقلین، مرحوم الحویزی.
۷. تفسیر برهان، مرحوم سیدهاشم بحرانی.
۸. تفسیر لاهیجی، مرحوم شریف لاهیجی.
۹. تفسیر تسنیم، عبدالله جوادی آملی.

تفسیر قرآن (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد.

هدف: تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم

سرفصل :

- سوره واقعه

- سوره قیامت

متن درسی: تفسیر مجمع البیان

منابع:

۱. مجمع البیان، مرحوم طبرسی.
۲. تفسیر تبیان، مرحوم شیخ طوسی.
۳. جوامع الجامع، مرحوم طبرسی.
۴. المیزان، مرحوم علامه طباطبائی.
۵. تفسیر نمونه ناصر مکارم شیرازی و همکاران.
۶. تفسیر نورالثقلین، مرحوم الحویزی.
۷. تفسیر برهان، مرحوم سیدهاشم بحرانی.
۸. تفسیر لاهیجی، مرحوم شریف لاهیجی.
۹. تفسیر تسنیم، عبدالله جوادی آملی.

روش تحقیق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش‌نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با روش‌های پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع در ادبیات عرب.

سرفصل :

• نظری

- تعریف تحقیق به معنای مطالعه نظام‌مند
- انواع تحقیق به لحاظ روش (عقلی / تجربی / نقلی: دینی یا تاریخی؛ توصیفی / تحلیلی / انتقادی)
- انواع تحقیق به لحاظ غرض: آموزشی / تبلیغی و ترویجی با رویکرد موضوع محور و تولید دانش با رویکرد مسئله محور
- انواع تحقیق به لحاظ فائده: بنیادی / توسعه‌ای / کاربردی
- مراحل پژوهش مولد علم: ایده اولیه، مطالعه اولیه، طرح تحقیق مسأله محور، روش جمع آوری اطلاعات (منبع‌شناسی، مطالعه و یادداشت برداری)، تصفیه و تحلیل اطلاعات، بند نویسی (پاراگراف نویسی)، تنظیم و تکمیل (چکیده، مقدمه، نتیجه، فهرست، منابع، پیوست و...).

• عملی

- آشنایی با منابع تخصصی و نرم افزارهای همخوان
- روش‌های جمع‌آوری اطلاعات و فیش برداری
- روش فیش‌نویسی
- روش پاراگراف‌نویسی
- روش مقاله‌نویسی پژوهشی
- روش پایان‌نامه‌نویسی

متن درسی: همانند سایر گروهها

منابع:

۱. اصول و فنون پژوهش در گستره دین پژوهی، احد فرامرز قراملکی.
۲. روش شناسی مطالعات دینی، احد فرامرز قراملکی.
۳. روش تحقیق کتابخانه‌ای با تأکید بر علوم اسلامی، جعفر نکونام.
۴. روش مطالعه و تحقیق با تأکید بر کتابخانه، رضاعلی کرمی.
۵. درس‌نامه روش تحقیق، مجید طرقی.
۶. جزوه درسی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام‌خمينی، حمید آریان.
۷. مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، محمدرضا حافظ‌نیا.
۸. روش تحقیق عمومی، احمد پاکتچی.
۹. درآمدی بر روش پژوهش در تاریخ، علیرضا ملائی توانی.
۱۰. نقد متن، احمد پاکتچی.
۱۱. روش نگارش، رضا بابائی.
۱۲. بهتر بنویسیم، رضا بابائی.
۱۳. پایان نامه نویسی، مجموعه مقالات جمعی از نویسندگان مؤسسه امام خمینی.
۱۴. روش تحقیق مفهومی در متون اسلامی، حسین نژاد.
۱۵. روش نگارش دانشگاهی، سلطانی.

صرف تکمیلی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی بخش فعل .

سرفصل:

❖ مباحث کلی علم صرف:

- ✓ تعریف، موضوع و فائده علم صرف
- ✓ تعریف کلمه (اسم، فعل و حرف)
- ✓ ابنیه کلمه (ثلاثی، رباعی، خماسی مجرد و مزید)
- ✓ قواعد وزن
- ✓ تعریف صحیح، معتل، مهموز و مضاعف

❖ مباحث بخش فعل:

- ✓ صرف افعال ماضی، مضارع و امر (معلوم و مجهول)
- ✓ افعال متعدی و لازم و نحوه مجهول کردن فعل
- ✓ ضمائر فاعلی و مفعولی
- ✓ ترجمه افعال معلوم و مجهول
- ✓ حالات فعل ماضی، مضارع و امر
- ✓ قواعد ادغام، اعلال و تخفیف همزه
- ✓ معانی ابواب افعال ثلاثی مزید

❖ متن درسی: صرف کاربردی (داود فائزی نسب)

منابع:

۱. شرح تصریف، ملا سعد تفتازانی
۲. شرح الشافیة، رضی الدین استر آبادی.
۳. شروح الفیه، بخش صرف

۴. النحوالوافی ، عباس حسن

۵. علوم العربیه فی علم الصرف، هاشم حسینی طهرانی

صرف تکمیلی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: صرف تکمیلی ۱

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی بخش اسم .

❖ مباحث مربوط به بخش اسم:

✓ اسماء جامد (انواع جامد)

✓ اسماء مشتق (انواع مشتقات)

✓ مباحث کاربردی بخش اسم از قبیل معرب و مبنی، تعریف و تنکیر و...

❖ متن درسی: صرف کاربردی (داود فائزی نسب) + جزوه استاد

منابع:

۱. شرح التصریف، ملا سعد تفتازانی

۲. شرح الشافیة، رضی الدین استر آبادی.

۳. شروح الفیه، بخش صرف

۴. النحوالوافی ، عباس حسن

۵. علوم العربیه فی علم الصرف، هاشم حسینی طهرانی

نحو تکمیلی (۱)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر معانی و نقش مفردات در نحو

سرفصل:

- ✓ همزه مفرده
- ✓ إذ
- ✓ إذا
- ✓ إذأ
- ✓ الـ
- ✓ آلا
- ✓ إنا
- ✓ إلى
- ✓ أم
- ✓ أمّا
- ✓ أن
- ✓ إن
- ✓ أی
- ✓ آی

متن درسی: معنی الأديب باب اول (جمعی از اساتید حوزه)

منابع:

۱. تفسیر مجمع البیان، طبرسی

۲. تفسیر بیضاوی

۳. شرح ابن هیثم بر نهج البلاغه
۴. اوضح المسالك، ابن هشام انصاری
۵. شرح الرضى على الكافية، رضى الدين استرآبادی
۶. حاشیه دسوقی

نحو تکمیلی (۲)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر معانی و نقش مفردات در نحو

سرفصل‌ها:

- ب ✓
- بل ✓
- حتی ✓
- حيث ✓
- على ✓
- ف ✓
- ك ✓
- كم ✓
- كيف ✓
- ل ✓
- ما ✓
- مع ✓
- مين ✓

منابع:

۱. تفسیر مجمع البیان، طبرسی
۲. تفسیر بیضاوی
۳. شرح ابن هیثم بر نهج البلاغه
۴. اوضح المسالک، ابن هشام انصاری
۵. شرح الرضی علی الکافیة، رضی الدین استرآبادی
۶. حاشیه دسوقی

نحو تکمیلی (۳)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی در علم نحو

سرفصل:

- ✓ مبتدا و خبر
- ✓ فرق عطف بیان و بدل
- ✓ فرق اسم فاعل و صفت مشبیه
- ✓ فرق حال و تمییز
- ✓ اقسام حال
- ✓ اعراب اسماء شرط و استفهام
- ✓ اقسام عطف
- ✓ مسوغات ابتداء به نکره
- ✓ عود ضمیر به متأخر
- ✓ ضمیر فصل
- ✓ روابط جمله

متن درسی: معنی الادیب باب رابع (جمعی از اساتید حوزه)

منابع:

۱. تفسیر مجمع البیان، طبرسی
۲. تفسیر بیضاوی
۳. شرح الرضی علی الکافیة، رضی الدین استرآبادی
۴. حاشیه دسوقی

تجزیه و ترکیب (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری عملی

پیش نیاز: صرف تکمیلی ۲

هدف: توانمند سازی طلاب بر تطبیق و اجرای قواعد ادبی به ویژه صرفی در آیات و روایات

سرفصل:

❖ مباحث فعل

✓ افعال سالم، مهموز، مضاعف، معتل

✓ باب های مشهور ثلاثی مزید

❖ مباحث اسم

✓ جامد، و مشتق (اسم فاعل، صفت مشبیه، صیغه مبالغه)

❖ اعراب و بناء

❖ مروری بر مباحث مرفوعات، منصوبات، مجرورات و توابع

❖ المنتخب من النصوص

متن درسی: تجزیه و ترکیب تکمیلی (داود فائزی نسب)

منابع:

۱. کتب تفسیری (مجمع البیان، تفسیر بیضاوی، تفسیر کشاف و ...)

۲. کتب اعرابی (الجدول فی اعراب القرآن و اعراب القرآن و...)

۳. موسوعه الصرف و النحو و الاعراب (امیل بدیع یعقوب)

۴. سلسبیل فی اصول التجزئه و الاعراب (ابوالقاسم علیدوست)

تجزیه و ترکیب (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری عملی

پیش‌نیاز: تجزیه و ترکیب ۱

هدف: توانمند سازی طلاب بر تطبیق و اجرای قواعد ادبی به ویژه نحوی در آیات و روایات

سرفصل: تجزیه و ترکیب گزیده ای از آیات و روایات

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. کتب تفسیری (مجمع البیان، تفسیر بیضاوی، تفسیر کشاف و ...)
۲. کتب اعرابی (الجدول فی اعراب القرآن و اعراب القرآن و ...)
۳. موسوعه الصرف و النحو و الاعراب (امیل بدیع یعقوب)
۴. سلسبیل فی اصول التجزئه و الاعراب (ابوالقاسم علیدوست)

بلاغت تکمیلی (۱)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی علم معانی.

سرفصل:

- ✓ کلیات: تاریخچه علم بلاغت، موضوع علم بلاغت (رئوس ثمانیه).
- ✓ تعریف فصاحت، بلاغت و معانی در کلمه، کلام و متکلم
- ✓ علم معانی
- ✓ تقسیم سخن به خبری و انشائی
- ✓ حقیقت انشاء و تقسیم آن
- ✓ حالات مسندالیه
- ✓ مسند و حالات آن
- ✓ مطلق و مقید
- ✓ حالات متعلقات فعل
- ✓ شناساندن قصر
- ✓ وصل و فصل
- ✓ ایجاز، اطناب و مساوات

متن درسی: جواهر البلاغة، جماعة من الأساتذة البلاغة

منابع:

۱. شروح التلخیص، خطیب قزوینی
۲. مطول، سعد الدین تفتازانی
۳. مختصر المعانی، مسعود بن عمر تفتازانی
۴. تهذیب البلاغة، عبدالهادی فضلی

۵. دلائل الإعجاز، عبدالقاهر جرجانی

۶. اسرار البلاغه، عبدالقاهر جرجانی

بلاغت تکمیلی (۲)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: بلاغت تکمیلی (۱)

هدف: شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی علم بیان و بدیع

سرفصل‌ها:

❖ ابواب علم بیان

✓ تشبیه

✓ مجاز

✓ کنایه

❖ ابواب مهم علم بدیع

✓ محسنات معنویه

✓ محسنات لفظیه (آرایه‌های ادبی)

متن درسی: جواهر البلاغه، جماعه من الأساتذة البلاغه

منابع:

۱. تفاسیر قرآن کریم (بخصوص المیزان و الکشاف و ...)

۲. الإعجاز الیانی للقرآن و مسائل ابن الأرزق عائشه عبد الرحمن بنت الشاطی

۳. شرح ابن میثم بحرانی بر نهج البلاغه

۴. ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین علیه السلام، سید علی خان مدنی

اصول و فنون ترجمه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با اصول، قواعد و روش‌های ترجمه متون عربی به فارسی همراه با کار عملی.

سرفصل:

- ✓ تاریخچه نظریه‌ها و نظریه‌پردازی‌های پیرامون ترجمه و فرآیند آن با تأکید بر ترجمه عربی به فارسی
- ✓ تعریف ترجمه (مروری بر تعاریف کلاسیک و جدید)
- ✓ ترجمه‌پذیری و انواع معنا و مسائل آن در ترجمه
- ✓ بررسی انواع روش‌ها در ترجمه
- ✓ شیوه معادل‌یابی و ضرورت توجه به تفاوت‌های فرهنگی بین زبان مبدأ و مقصد
- ✓ مراحل ترجمه
- ✓ بررسی تفاوت‌های دستوری بین ادبیات عرب و دستور زبان فارسی

متن درسی: فن ترجمه یحیی معروف

منابع:

۱. درآمدی بر مبانی ترجمه، عنایت الله فاتحی نژاد و بابک فرزانه
۲. روش‌هایی در ترجمه از عربی به فارسی، رضا ناظمیان
۳. کتاب‌های دارالعلوم العربیة، سعید نجفی
۴. المدخل الى اللغة الفارسیة، احمد لواسانی
۵. اصول و مبانی ترجمه، طاهره صفار زاده
۶. روضة الورد (ترجمه گلستان)، ترجمه فراتی
۷. علم الترجمة النظری، مظفر الدین حکیم
۸. الجامع فی الترجمة، نیومارک، ترجمه به عربی از حسن غزاله
۹. منطق ترجمه قرآن، محمدعلی رضائی اصفهانی

تاریخ ادبیات عربی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شنایی با سیر تاریخی ادبیات عربی و مکاتب و منابع آن

سر فصل :

- ✓ توطئه
- ✓ العهد الجاهلی
- ✓ العهد الراشدی
- ✓ العهد الأموی

متن درسی: تاریخ الأدب العربی (حنا الفاخوری)

منابع :

۱. تاریخ الادب العربی، شوقی ضیف
۲. تاریخ الادب العربی، محمد جنتی فر- فیض الاسلام
۳. مقدمه ابن خلدون، ابن خلدون
۴. العصر الاسلامی، شوقی ضیف
۵. الأدب الاسلامی، علی صبح
۶. الأدب فی ظل التشیع، عبدالله نعمه
۷. تاریخ الأدب العربی، بستانی
۸. ادبیات متعهد در اسلام، محمود رضا حکیمی
۹. اجود الاشعار فی علی الکرار، محمد دخیل
۱۰. نصوص من النثر والشعر، نظام تهرانی

تاریخ ادبیات عربی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شنایی با سیر تاریخی ادبیات عربی و مکاتب و منابع آن

سر فصل:

- العهد العباسی فی الغرب

- العهد العباسی فی الشرق

- العهد التركي

- العهد النهضه

متن درسی: تاریخ الأدب العربی (حنا الفاخوری)

منابع :

۱. تاریخ الادب العربی، شوقی ضیف

۲. تاریخ الادب العربی، محمد جنتی فر- فیض الاسلام

۳. مقدمه ابن خلدون، ابن خلدون

۴. العصر الاسلامی، شوقی ضیف

۵. الأدب الاسلامی، علی صبح

۶. الأدب فی ظل التشیع، عبدالله نعمه

۷. تاریخ الأدب العربی، بستانی

۸. ادبیات متعهد در اسلام، محمود رضا حکیمی

۹. اجود الاشعار فی علی الکرار، محمد دخیل

۱۰. نصوص من النثر والشعر، نظام تهرانی

متون ادبی جدید

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: اصول و فنون ترجمه

هدف: آشنایی با ساختارها و لغات متون ادبی جدید به زبان عربی، به منظور کسب توان بهره‌گیری از آنها.

سرفصل :

- ✓ بررسی وضع ادبی عربی معاصر در کشورهای عربی (مصر، عراق، سوریه، لبنان، الجزائر و عربستان)
- ✓ بررسی مکاتب ادبی معاصر با بررسی آثار شاعرانی چون احمد شوقی، حافظ ابراهیم، محمد مهدی جواهری، شیخ احمد الواصلی، توفیق زیاد، محمود درویش، جبران خلیل جبران، عباس محمود عقاد، آدونیس، ابو شادی، نازک الملائکه، نزار قبانی، توفیق حکیم و دیگران
- ✓ آشنائی با آثار نویسندگانی مانند: جبران خلیل جبران، احمد امین، منفلوطی، طه حسین و دیگران

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. مجانی الشعر العربی الحدیث و مدارس، صادق خورشیا
۲. قرائت متون معاصر، مصطفی جباری
۳. سلسله مناهل الادب العربی، ادیب مروه
۴. عبرات و نظرات، مصطفی لطفی منفلوطی
۵. تاریخ الأدب العربی الحدیث، محمد جنتی فر و فیض الاسلام
۶. وقفات مع الشعر الحدیث، محمد جنتی فر و فیض الاسلام
۷. وقفات مع النثر الجدید، محمد جنتی فر و فیض الاسلام

متون درسی ۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: صرف تکمیلی ۲

هدف: بررسی و حل فرازهای پیچیده متون درسی صرف در حوزه های علمیه

سرفصل:

✓ تحلیل و بررسی مطالب و مواضع دشوار و پیچیده کتابهای درسی صرف

متن درسی: صرف ساده (محمد رضا طباطبایی)، صرف متوسطه (حمید محمدی) و دانش صرف (حمید جزایری)

منابع:

۱. شرح التصریف، ملا سعد تفتازانی
۲. شرح شافیة ابن الحاجب، رضی الدین استر آبادی.
۳. شرح النظام علی الشافیة، نظام الدین النیسابوری
۴. شروح الفیه ابن مالک
۵. التصریح علی التوضیح، خالد الأزهری
۶. النحو الوافی، عباس حسن
۷. جامع الدروس العربیة، مصطفی الغلابینی
۸. علوم العربیة فی علم الصرف، هاشم حسینی طهرانی

متون درسی ۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: نحو تکمیلی ۱

هدف: بررسی و حل فرازهای پیچیده متون درسی نحو در حوزه های علمیه

سرفصل:

✓ تحلیل و بررسی مطالب و مواضع دشوار و پیچیده کتاب های درسی نحو

متن درسی: مبادی العربیه ۲، هدایه و مبادی العربیه ۴

منابع:

۱. شرح کافیة ابن الحاجب، رضی الدین استر آبادی

۲. شروح الفیه ابن مالک

۳. جامع الدروس العربیه، مصطفی الغلابینی

۴. شروح الفیه

۵. النحوالوافی، عباس حسن

۶. علوم العربیه فی علم النحو، هاشم حسینی طهرانی

تحلیل ادبی نهج البلاغه و صحیفه سجادیه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: بلاغت تکمیلی ۲

هدف: شناخت و تطبیق نکات ادبی نهج البلاغه و صحیفه سجادیه، با تأکید بر فصاحت و بلاغت.

سرفصل:

- ✓ مقدمه ای در روش تحلیل ادبی متون دینی (ساختارها، مفاهیم)
- ✓ بیان ویژگی های ادبی نهج البلاغه و بررسی تطبیقی با متون دیگر
- ✓ تقسیم بندی متون نهج البلاغه به حسب ویژگی های ادبی
- ✓ انتخاب گزیده هایی از نهج البلاغه
- ✓ بیان ویژگی های ادبی صحیفه سجادیه و بررسی تطبیقی با متون دیگر
- ✓ تقسیم بندی متون صحیفه سجادیه به حسب ویژگی های ادبی
- ✓ انتخاب گزیده هایی از صحیفه سجادیه

متن درسی: تحلیل ادبی نهج البلاغه و صحیفه سجادیه، بابک عشایری.

منابع:

۱. شرح نهج البلاغه (شرح ابن میثم بحرانی و شرح خویی)
۲. ریاض السالکین، سید علی خان مدنی شیرازی
۳. روائع نهج البلاغه؛ جرج جرداق
۴. ریاض السالکین فی شرح صحیفه سیدالساجدین علیه السلام
۵. قراءة اللغویة و النقدیة، کریم حسین ناصح خالدی.

منبع شناسی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت منابع و نرم افزارهای ادبیات عربی و مهارت استفاده از آنها.

سرفصل:

- ✓ معرفی منابع دروس رشته و بررسی و مطالعه منابع و ارائه گزارش خلاصه‌ای از آن
- ✓ معرفی منابع لغت مانند: لسان العرب و تاج العروس و اقرب الموارد و مقائیس اللغه و لاروس و العین و....
- ✓ معرفی مهم‌ترین منابع صرف، نحو و بلاغت
- ✓ معرفی مصادر ادب عربی مانند: معلقات و مفضلیات و أصمعیات و ارائه نمونه‌هایی از هر کدام
- ✓ معرفی دیوان‌های شعری مانند: حماسه ابوتمام و دیوان متنبی و فارض و شریف رضی و ارائه نمونه‌هایی از هر کدام
- ✓ معرفی و آموزش نرم افزارهای ادبیات عربی
- ✓ معرفی موسوعات مانند: جمهره خطب العرب و جمهره اشعار العرب و الموسوعه الادبیة و ارائه نمونه‌ای از هر کدام
- ✓ معرفی تألیفات جدید ادبیات عربی

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. منبع شناسی، انتشارات سمت.
۲. منابع لغت عربی، دیوان‌های شعر عربی، موسوعات عربی و... .

کارورزی تحقیق

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: روش تحقیق

هدف: ایجاد مهارت ارائه تحقیق علمی با رعایت ساختار پایان نامه نویسی

سرفصل:

هر طلبه موظف است در طول تحصیل دو تحقیق ۵۰ صفحه‌ای در یکی از موضوعات ادبیات عربی با رعایت ضوابط و قواعد پژوهشی و نگارشی تهیه و در یک کنفرانس نتایج تحقیق را ارائه دهد.

موضوع و طرح اجمالی تحقیق باید به تصویب موسسه مربوطه برسد و در نهایت تحقیق ارائه شده توسط اساتید مربوطه از نظر محتوا و ساختار مورد ارزیابی قرار گیرد.

- ✓ مرور و تذکار معیارهای ارزیابی (شکلی و محتوایی) مقالات علمی-پژوهشی
- ✓ مرور و تذکار معیارهای ارزیابی (شکلی و محتوایی) پایان نامه و بررسی یک نمونه به صورت عملی
- ✓ نوشتن یک مقاله علمی و ارزیابی آن توسط استاد

راهکارهای اجرایی:

چند مقاله علمی پژوهشی توسط استاد یا طلاب ارائه می‌شود و هر طلبه بر اساس معیارهای استاندارد زیر نظر استاد موظف است نقاط ضعف و قوت مقاله را به صورت مکتوب ارائه کند و توسط استاد به صورت عمومی ارزیابی شود. ارزیابی استاد نسبت به کار عملی هر طلبه بر اساس معیارهایی است که از نظر شکل و محتوا در روش تحقیق ارائه شده است.

اعجاز ادبی قرآن کریم

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: بلاغت تکمیلی ۲

هدف: شناخت ابعاد مختلف اعجاز ادبی قرآن کریم و پاسخ‌گویی به مهم‌ترین شبهات ادبی.

سرفصل:

- ✓ اقسام اعجاز و جایگاه اعجاز ادبی قرآن
- ✓ تأثیر گذاری اعجاز ادبی قرآن بر متون ادبی
- ✓ ابعاد اعجاز ادبی قرآن
- ✓ نقد و بررسی نظریات صاحب نظران پیرامون اعجاز ادبی قرآن
- ✓ ارائه نمونه‌هایی از اعجاز ادبی قرآن و تحلیل آن
- ✓ بررسی و نقد شبهات در مورد اعجاز ادبی قرآن

متن درسی: الإعجاز الأدبی فی القرآن الکریم (کیومرث بهزادیان)

منابع

۱. اعجاز القرآن، محمد بن طیب باقلانی
۲. الاتقان، جلال‌الدین سیوطی
۳. اعجاز البیان، عایشه بنت الشاطی
۴. اعجاز القرآن و البلاغۃ النبویة، مصطفی صادق رافعی
۵. المعجزة الخالدة، سید هبة‌الدین شهرستانی
۶. تطور دراسات اعجاز القرآن، عمر ملا حویشی
۷. مقدمه تفسیر آلاء الرحمن، سید محمد آلوسی

اعراب القرآن

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری و عملی

پیش‌نیاز: تجزیه و ترکیب ۲

هدف: تحلیل و بررسی ساختاری و اعرابی آیات پیچیده و دشوار

سرفصل:

بررسی واژه‌های پرکاربرد و دشوار قرآن

بررسی تراکیب پرکاربرد و دشوار قرآن

بررسی نمونه‌هایی از واژه‌ها و تراکیب؛ مانند: مائده ۶، زخرف ۲۵، واقعه ۱-۳، توبه ۷۱-۸۱، مؤمنون ۱۹، نور ۵۳، احقاف ۶۲، بقره ۷۸-۸۸، بقره ۶۴۲، بقره ۲۸۲، بقره ۶۸۲، احزاب ۳۵، اعراف ۱۵۰

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. تفسیر مجمع البیان، فضل بن حسن طبرسی.
۲. تفسیر المیزان، سید محمد حسین طباطبائی.
۳. تفسیر روح المعانی، سید محمد آلوسی.
۴. تفسیر بحر المحيط، ابوحنیفه اندلسی.
۵. الدر المصون فی علوم الكتاب المکنون، سمین حلبی.
۶. مغنی اللیب، ابن هشام.
۷. حاشیة الصبان علی شرح الأشمونی لألفیة ابن مالک .محمد بن علی الصبان.

نقد ادبی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: بلاغت تکمیلی ۲

هدف: شناخت اصول، قواعد، روش‌ها، مراحل و آداب نقد ادبی

سرفصل:

- ✓ بیان تعریف، ضرورت مراحل نقد و آشنایی با مکاتب نقدی
- ✓ ارائه اصول و مبانی نقد و بیان آراء نظریه پردازان در نقد ادبی مانند (افلاطون، ارسطو، حماد الروایة، ابو عمر بن علاء الاصمعی، ابو تمام، دعبل الخزاعی، ابن قتیبه، قدامه بن جعفر، فاختوری، دراج، شاکل عبدالحمید، زکی نجیب، سلاح فضل، عبدالسلام المسدی، محمد شاهین، محمد مصطفی بدوی، حسام، احسان عباس، جابر عصفور، عباس محمود عقاد و احمد الامین)
- ✓ تاریخ نقد در ادب عربی
- ✓ نقد ذوقی
- ✓ انواع نقد در شعر و نثر
- ✓ نقد فنون شعر در ادب عربی، مانند: مدیح، هجاء، غزل و وصف
- ✓ بررسی آثار نقادان ادب عربی از قدیم و جدید، مانند: جاحظ، ابن قتیبه، صاحب بن عباد، عبدالقاهر جرجانی، احمد امین و عقاد مازنی
- ✓ تأثیر زبان، لهجه و الفاظ در نقد ادبی - بررسی موضوعاتی از قبیل: خطای در معانی، عیوب مدیح، هجاء و فخر، سرقات ادبی، بررسی ضرب المثل‌ها در زبان عربی - تاریخ نقد در دوره معاصر و مسئولیت نقاد دوره معاصر
- ✓ نقد شبهات ادبی قرآن و نقد برخی از ترجمه‌های قرآن کریم

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. النقد الادبی و تطوره فی الادب العربی؛ علی صابری

۲. تاریخ النقد الادبی عند العرب؛ احسان عباس

٣. نقد ادبى، شوقى ضيف.
٤. البيان و التبين، جاحظ
٥. البسمار، حسين جمعه
٦. نقد الشعر، ارسطو
- ٧.النقد الادبى، احسان عباس
٨. النقد الادبى و القضايا، احمد موسى جاسم
٩. النقد و الدراسة الادبية، حكيمى مرزوق
١٠. تاريخ النقد الادبى، شوقى ضيف
١١. الميزان الجديد، محمد ممدوح
١٢. الموازنة، ابوالقاسم آمدى
١٣. اسرار البلاغة، عبد القاهر جرجانى
١٤. زهر الادب و ثمر الالباب، اسحاق بن على حصرى
١٥. معالم فى نقد العربى الحديث، عبدالكريم الأشر

فنون و روش تدریس

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت روش‌ها و فنون تدریس و چگونگی طراحی، اجرا و ارزیابی درس، متناسب با گرایش مرتبط.

سرفصل:

- ❖ بیان خصوصیات کلی تدریس (اعم از ادبیات)
- ✓ روش‌شناسی تدریس
- ✓ روش مدیریت کلاس و تخصیص زمان
- ✓ مراحل و عناصر تدریس یک درس
- ✓ روش‌های ارتباط با مخاطب
- ❖ ویژگی‌های دروس ادبیات عرب (صرف، نحو و تجزیه و ترکیب) از جهت تدریس مانند فرآر بودن زبان، اهمیت مأنوسیا^۱لت ذهن با ساختار صیغ و جملات و عبارات، اهمیت جایگاه استعمالات در این درس، معانی منطقی ادبیات و جایگاه استناد آن‌ها و.....
- ❖ بیان خصوصیات علمی استاد در دروس صرف و نحو و تجزیه و ترکیب:
- ✓ صرف، مانند حضور ذهن و سرعت آن در شناخت صیغ، ماده و.....، شناخت مفاهیم و علامات.....
- ✓ نحو، مانند تسلط بر تحلیل ساختاری عبارات، مفاهیم نحوی و.....
- ❖ بیان خصوصیات فراعلمی استاد در دروس صرف و نحو و تجزیه و ترکیب مانند: اولویت تمرین نسبت به نکات علمی خارج از کتابت، پرهیز از اقوال در درس‌های مقدماتی، مباحثات جمعی در کلاس، ارائه مثال‌های متنوع....
- ❖ آشنایی با کار کتب دیگر از جمله کتب لغت با توجه به سطح درس و.....

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. کاربرد روان‌شناسی در آموزش (ج) ۱؛ رابرت بیلر، ترجمه‌ی پروین کدیور.

۲. روش‌ها و اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی؛ علی اکبر سیف.

۳. کلیات فنون و مهارت‌های تدریس، سال سوم دانشسراهای تربیت معلم.

۴. راهنمای روش‌های نوین تدریس؛ محمد احدیان، محرم آقازاده.

۵. راهبردهای تدریس؛ دونالدسی اورلیج، رابرت جی، هاردن، ریچارد سی کالاهان، هری دابلیو گیسون، ترجمه‌ی سیامک‌رضا مهجور، پروین غیائی.

سنجش و ارزشیابی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با اصول، قواعد، روش‌ها و مراحل سنجش و ارزشیابی فراگیران

سرفصل:

❖ مفاهیم کلیدی

✓ اندازه‌گیری، آزمون، سنجش، ارزشیابی، روایی و پایایی

❖ مبانی اندازه‌گیری و سنجش

اهمیت و فواید کاربرد روش‌های اندازه‌گیری - مقیاس‌های اندازه‌گیری - تاریخچه کوتاهی از اندازه‌گیری و سنجش - آزمون‌های میزان نشده - آزمون‌های میزان شده - آزمون‌های پیشرفت تحصیلی

✓ تعریف کلی آزمون - نقش و محدودیت‌های یک آزمون - مراحل لازم برای طرح یک آزمون، شرایط و مهارت‌های لازم برای اجرای یک آزمون - نمره دادن و تهیه گزارش

✓ تعریف هدف‌های تربیتی - انواع هدف‌ها و طبقه‌بندی آنها (حسی - حرکتی - عاطفی و شناختی) تهیه جدول مشخصات

✓ ساختن امتحان انشائی: ماهیت امتحان انشائی - قواعد ساختن پرسش‌های انشائی، قواعد تصحیح امتحان انشائی

✓ ساختن آزمون عینی (معلومات) پرسش‌های چند گزینه‌ای - پرسش‌های صحیح - غلط - پرسش‌های جورکردنی

✓ اجرا و ارزشیابی آزمون: تجزیه و تحلیل پرسش‌ها - تعیین و ترتیب پرسش‌ها - اجرا و تصحیح آزمون

❖ آزمون‌های میزان شده

✓ آزمون‌های هوش عمومی: آزمون‌های انفرادی - آزمون‌های گروهی

✓ آزمون‌های استعداد: آزمون‌های شغلی - آزمون‌های خلاقیت

✓ آزمون‌های شخصیت: آزمون‌های خودسنجی - آزمون‌های علایق و نگرش‌ها

❖ کار عملی:

✓ دانش پژوهان در گروه‌های ۵ - ۳ نفره ضمن مطالعه مباحث نظری درس، آزمون‌های تهیه، اجرا و ارزشیابی می‌کنند

توضیحات: یکی از موارد مهم در این درس، چگونگی ساخت آزمون توسط فراگیران و نقد و بررسی آن توسط سایر دانش پژوهان و استاد در کلاس است که باید با جدیت پس از آشنایی با مفاهیم اصلی در کلاس دنبال شود.

متن درسی: جزوه استاد

اخلاق مدرسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت آموزه های قرآنی و روایی در زمینه آداب و رفتار مشترک و مختص معلم و متعلم.

سرفصل :

- ❖ مفاهیم : اخلاق و اخلاق تدریس
- ❖ اخلاق ناظر به جنبه منش و شخصیت استاد
- ✓ اخلاص و انگیزه الهی
- ✓ علاقه درونی به تعلیم و تربیت
- ✓ نظم و انضباط (حضور به موقع در کلاس، پرهیز از غیبت غیر موجه در طول دوره تدریس، عمل به وعده های داده شده)
- ✓ مناعت طبع و عزت نفس
- ✓ آراستگی ظاهر
- ✓ رعایت شئون استادی
- ✓ سخاوت علمی
- ❖ اخلاق ناظر به محتوای تدریس
- ✓ تسلط بر ماده درسی
- ✓ کسب آمادگی لازم برای ارائه بحث
- ✓ پاسخگویی مناسب به سوالات طلاب
- ✓ عدم پذیرش ماده درسی خارج از تخصص و توان
- ❖ اخلاق ناظر به ارتباط استاد با طلاب
- ✓ دلسوزی و وقت گذاری برای طلاب
- ✓ برقراری ارتباط عاطفی
- ✓ رعایت عدالت میان شاگردان
- ✓ احترام و تکریم نسبت به طلاب و پرهیز از تحقیر آنها

✓ فروتنی در برابر طلاب و همکاران
✓ حلم، بردباری، سعه صدر، رفق و مدارا

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. منیة المرید فی أدب المفید و المستفید، شهید ثانی، تحقیق رضا مختاری، مکتب الاعلام الاسلامی، ۵۱۴۱.
۲. آداب تعلیم و تربیت در اسلام، سید محمد باقر حجتی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۶۸۳۱، ص ۶۲۲-۹۳۲.
۳. علم و حکمت در قرآن و حدیث، محمد محمدی ری شهری، ترجمه عبدالهادی مسعودی، دارالحدیث، ۲۸۳۱.
۴. اخلاق تدریس، امیدوار، ف، قم، دفتر نشر معارف، ۳۸۳۱.
۵. مقاله نقش تربیتی معلم، علی رضا اعرافی و همکاران

تکنولوژی آموزشی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تجهیزات آموزشی نوین و کار آمد در فرایند یادگیری مؤثر و پایدار

سرفصل :

- ❖ تعریف تکنولوژی آموزشی
- ❖ اهمیت و ضرورت تکنولوژی آموزشی
- ❖ طراحی آموزشی
- ✓ مولفه ها و عناصر طراحی آموزشی
- ✓ انواع طراحی آموزشی
- ✓ اصول طراحی آموزشی
- ❖ رسانه
- ✓ تعریف و نقش آن در آموزش
- ❖ انواع رسانه
- ✓ نورتاب (اسلاید، فیلم، تلوهای شفاف و ...)
- ✓ غیر نورتاب (تابلوها، پوسترها، چارت ها، نمودارها و ...)
- ✓ رسانه های تعاملی
- ✓ نرم افزارهای چند رسانه ای (تعریف ، اصول طراحی ، الگوها و معیارهای ارزشیابی)
- ❖ وسایل و تجهیزات کمک آموزشی
- ✓ اپک، اورهد، پرژکتور، تخته هوشمند، ویزیولایزر،
- ✓ رایانه (کاربرد آن در آموزش و یادگیری، کنفرانس یارانه‌ای، رایانه به عنوان پایگاه داده‌ها، فوق رسانه‌ها و انواع دیسک ها

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. اصول و مقدمات تکنولوژی آموزشی؛ محمد احدیان

۲. مبانی نظری تکنولوژی آموزشی، هاشم فردانش

۳. طراحی آموزشی، عادل یغمائی

۴. طراحی و ارزشیابی نرم افزارهای آموزشی (چند رسانه‌ای)، طاهره شاه جعفری

مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی، مراحل و روش‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی در حوزه‌های علمی با تأکید بر دیدگاه‌های اسلامی

سرفصل:

✓ تعاریف (مدیریت، مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی)

✓ بوروکراسی یا دیوان سالاری (اصول، ویژگی‌ها، محاسن و معایب در حوزه‌های علمی)

✓ مدیریت علمی (اصول و عناصر مدیریت علمی ناظر به دیدگاه اسلامی)

✓ سازمان رسمی و غیر رسمی

✓ اختیار و مسئولیت یا تفویض اختیار

✓ شیوه‌های رهبری و حیطه‌های نظارت

✓ اخلاق اسلامی مدیریت و برنامه‌ریزی درسی آموزشی

✓ صور برنامه‌گزاری، ضوابط و مسائل

✓ شیوه‌های اساسی برنامه‌گزاری

✓ برنامه‌ریزی آموزشی اهداف و مفاهیم

✓ ارتباط سطوح مختلف تعلیمات در برنامه‌ریزی آموزشی

✓ روش‌های برنامه‌ریزی آموزشی

✓ آشنائی با مدل‌های برنامه‌ریزی آموزشی

✓ مسائل برنامه‌ریزی آموزشی در ایران

متن درسی: جزوه استاد

منابع:

۱. روان‌شناسی پرورشی نوین، علی اکبر سیف

پایان نامه

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تحقیق کارورزی

هدف: ارائه پژوهشی جامعه (کاربردی، کتابخانه‌ای) با تأکید بر مهارت‌ها، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در موضوعات مرتبط با رشته.